

Yaşlıların Kişisel Anlam Profili ve Psikolojik İyi Oluşlarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Personal Meaning Profile and Psychological Well-being in the Older People

Ayşe İnel Manav¹ Adile Bozkurt¹ Ejidane Coşkun¹

¹ Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Osmaniye, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 26/10/2020 **Kabul tarihi/ Date of acceptance:** 16/03/2021

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Turkey, **Published online:** 18/04/2021

ÖZ

Amaç: Araştırma yaşlılarda kişisel anlam profili ve psikolojik iyi oluş düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Bu çalışma, kesitsel olarak 27.07.2020-30.09.2020 tarihlerinde, Osmaniye merkez ilçesinde yürütülmüştür. Evrenin temsili için %95 güven aralığı ve %3 hata marjini ile minimum 353 kişinin örnekleme alınması uygun bulunmuştur. 440 yaşlı birey çalışmaya alınmıştır. Veriler; Kişisel Bilgi Formu, Kişisel Anlam Profili Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ile toplanmıştır. Veriler; Student's t test, Tek Yönlü Varyans Analizi, Pearson korelasyon katsayısı, Çoklu Lineer Regresyon Analizi ile değerlendirilmiştir. İstatistik anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Yaşlıların Kişisel Anlam Profili Ölçeği İlişkiler, Din, Kendini aşma, Kendini kabul ve Yakınlık alt boyutu puan ortalamaları ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0.05$). Yaşlılardan geliri giderinden az olanlarda, sigara kullananlarda, mental bozukluğu olan ve fiziksel engeli olanlarda Kişisel Anlam Profili Ölçeği toplam puan ortalaması anlamlı düzeyde azalmaktadır ($p < 0.05$). Lise mezunu olan ve kronik hastalığı olan yaşlıların Kişisel Anlam Profili Ölçeği toplam puan ortalaması anlamlı düzeyde artmaktadır ($p < 0.05$).

Sonuç: Çalışmanın sonuçlarına göre; yaşlıların kişisel anlam profilleri ve kaynaklarının psikolojik iyi oluşlarını geliştirdiği bulunmuştur. Yaşlıların bazı sosyo-demografik özelliklerinin de kişisel anlam profillerini etkilediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı bireyler, kişisel anlam profili, psikolojik iyi oluş

ABSTRACT

Objective: The research was conducted to determine the personal meaning profile and psychological well-being levels of the older people.

Methods: This descriptive-cross-sectional study was conducted on 27.07.2020-30.09.2020 in the central district of Osmaniye. Sampling of a minimum of 353 individuals with a 95% confidence interval and 3% margin of error was deemed appropriate to represent the population. 440 elderly individuals were included in the study. The data were collected by Personal Information Form, Personal Meaning Profile Scale and Psychological Well-being Scale. Data; Student's t test, One Way Analysis of Variance, Pearson correlation coefficient, Multiple Linear Regression Analysis has been evaluated by tests. Statistical significance level was taken as 0.05.

Results: It was determined that there is a significant positive correlation between the mean scores of the Personal Meaning Profile, Relationships, Religion, Self-transcendence, Self-acceptance and Closeness sub-dimension and the Psychological Well-being Scale total score averages of the older people ($p < 0.05$). The total average score of the Personal Meaning Profile decreases significantly in those with lower income, smokers, mental disorders and physical disabilities ($p < 0.05$). The Personal Meaning Profile total score average of the older participants who graduated from high school and those with chronic diseases increased significantly ($p < 0.05$).

Conclusion: It was found that the personal meaning profiles and resources of the older people improve their psychological well-being. It was found that some sociodemographic characteristics of the older people also affect their personal meaning profile.

Keywords: Older people, personal meaning profile, psychological well-being

ORCID IDs of the authors: AİM: 0000-0002-0173-0000, AB: 0000-0002-2431-2821, EC: 0000-0002-1989-5671

Sorumlu yazar/Corresponding author: Doktor Öğretim Üyesi Ayşe İnel Manav
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Osmaniye, TÜRKİYE
e-posta/e-mail: ayseinel@gmail.com

Atıf/Citation: İnel Manav A, Bozkurt A, Coşkun E. (2021). Yaşlıların Kişisel Anlam Profili ve Psikolojik İyi Oluşlarının Değerlendirilmesi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 4(1), 48-55. DOI:10.38108/ouhcd.816449

Giriş

Dünya’da yaşlı nüfus oranı hızla artmakta ve son yıllarda bu bireylerin sağlık ve iyi oluşlarının geliştirilmesi ile ilgili konuların sıklıkla araştırıldığı görülmektedir (WHO, 2020). Ericson’ın (1968a) Psikososyal Gelişim Kuramı’nda yaşlılık dönemi, “Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk evresi.” olarak ifade edilmekte ve geçmiş yaşamdaki kayıp ve kazançların değerlendirildiği dönem olarak gösterilmektedir. Bu evrede, kazanılmış benlik özelliklerinin olgunlaşması ve bütünleştirilmesi benliğin en önemli görevidir (Erikson, 1968a; Erikson, 1968b). Hayatın anlamının sorgulanması, insanlığın varoluşuna dayanmaktadır. Bireylerin ölümün yaklaşması ile yaşam deneyimlerini sürekli sorgulayıp yoğun bir anlam arayışı içine girmeleri kaçınılmazdır (Öz, 2002).

Frankl (1963) Varoluşçu yaklaşımla, anlamın motivasyonel boyutunu vurgulamaktadır. O “anlam arzusu” nun önemli ve evrensel bir insan güdüsü olduğunu savunmaktadır (Frankl, 1963). Mc Donald ve ark. belirttiğine göre, Reker ve Wong kişisel anlamı “Her bireyin varlığının amacı, uyumu ve bu konudaki düzeni keşfetmesi ile birlikte değerli amaçların peşinden koşması, onlara ulaşması, içindeki potansiyeli iyi kullanması ve bu iyi kullanımdan doğan memnuniyet hissinin tüm bunlara eşlik etmesi.” şeklinde tanımlamaktadır (McDonald ve ark., 2012). Wong ise (1997) kişisel anlamı, yaşama anlam kazandıran bireysel olarak oluşturulmuş bir bilişsel sistem şeklinde tanımlamaktadır (Wong, 1997). Bu anlam sistemi, Wong’un (1997) örtük teori araştırmasına göre duygusal, motivasyonel, bilişsel, ilişkisel ve kişisel olmak üzere beş bileşenden oluşmaktadır (McDonald ve ark., 2012). Din, kültür, değerler, inançlar, ilişkiler, idealler, varoluşsal temalar vb. gibi yaşamı anlamlı yapan kaynaklar bireyler için farklılaşmaktadır (McDonald ve ark., 2012; Delle Fave ve ark., 2013; Hupkens ve ark., 2018).

Bireylerin kişisel anlam ve kaynaklarının sağlık ve iyi oluşlarında destekleyici önemli bir araç ya da kaynak olduğu çeşitli çalışmalarla gösterilmektedir (Delle Fave, 2020; Krok, 2015). Kişisel anlam ve kaynakları, esenlik ve iyi oluş alanında önemli yeri olan psikolojik iyi oluşla da pozitif ilişkilidir (Reyes ve ark., 2020; Hoeyberghs ve ark., 2019). Psikolojik iyi oluş, yaşamdaki anlamlı amaçları devam ettirme, kişisel gelişim ve nitelikli ilişkiler kurabilme gibi varoluşsal mücadeleleri yönetme olarak ifade edilmektedir (Keyes ve ark., 2002). Ryff’in (1989) psikolojik iyi oluş modelinde öz-kabul, diğer bireyler ile pozitif ilişkiler, özerklik, çevresel

kontrolün sağlanması, yaşam amacı ve kişisel gelişimi içeren alt boyutlar bulunmaktadır (Ryff, 1989).

Yaşlılar yaşlılıkta yaşam deneyimlerinin çoğunu yeniden anlamlandırmaktadır. Yaşlılarda yaşamın anlamı ile psikolojik iyi oluşun ilişkili olduğu, anlam kaynaklarının psikolojik iyi oluş için önemli olduğu söylenmektedir (Reyes ve ark., 2020; Hoeyberghs ve ark., 2019). Din, spirüelite ve yaşamdaki kişisel anlamın yaşlı bireylerin psikolojik iyi oluşlarını çok daha fazla geliştirdiği belirtilmektedir (Kibret ve ark., 2017).

Artan yaşlı nüfusta yaşlıların esenlik ve iyi olma düzeyinin geliştirilmesi açısından bu konu ile ilgili bazı çalışmalar olmasına karşın, kültürden etkilenen bu konularla ilgili farklı kültürlerdeki çalışmaların kısıtlı olduğu görülmektedir. Ulusların yaşlıların refahına ilişkin politika ve hizmetleri geliştirebilmesinde, rehberlik edebilecek bu bilgiler önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada yaşlıların kişisel anlam profili ve psikolojik iyi oluşlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma, yaşlıların kişisel anlam profili ve psikolojik iyi oluşlarının değerlendirilmesi amacıyla kesitsel olarak gerçekleştirilmiştir

Araştırmanın Yeri

Bu çalışma 27.07.2020-30.09.2020 tarihlerinde, Osmaniye merkez ilçesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Osmaniye ilinde yaşayan 65 üstü bireyler oluşturmaktadır. Osmaniye merkez nüfusu 254.116 kişi, Türkiye 65 yaş üstü prevalansı ise %9,1’dir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2019). Bu bilgiler doğrultusunda, popülasyonun temsili için %95 güven aralığı ve %3 hata marjini ile minimum 353 kişinin örnekleme alınması uygun bulunmuştur (Schaeffer ve ark., 1990). Türkçe okuma yazması olan, 65 yaş üstü olan, akıllı telefon kullanabilen/anket doldurabilen yaşlılar çalışmaya alınırken, herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olanlar alınmamıştır. Çalışmada 440 yaşlıya ulaşılmıştır.

Veri Toplama Form ve Araçları

Araştırmanın verileri aşağıdaki veri toplama formları ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Çalışmada konu ile ilgili literatür taranarak araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu; her bireye ilişkin kişisel özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, aile tipi, eğitim durumu, aktif çalışma durumu, gelir

durumu algısı, sosyal güvence durumu) ve tedavi ile ilişkili özellikleri (kronik hastalık durumu, fiziksel engel durumu, ruhsal bozukluk durumu, sigara ve alkol kullanma durumu) sorgulayan toplam 14 sorudan oluşmaktadır (Reyes ve ark., 2020; Hoeyberghs ve ark., 2019; Irving ve ark., 2017; Delle Fave ve ark., 2013).

Kişisel Anlam Profili Ölçeği (KAPÖ)

MacDonald ve ark. (2012) tarafından kişilerde yaşamın anlamını nelerin oluşturduğunu öğrenmek ve ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Kişisel Anlam Profili Ölçeği kısa formu 7 alt boyutlu ve 21 maddeli bir ölçektir. Kişisel Anlam Profili Ölçeği (KAPÖ) kısa formunun tümü için toplam değeri üzerinden Cronbach alfa güvenirlik katsayı değeri 0.84 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formu geçerlik ve güvenirlik çalışmasını Ekşi ve ark. (2017) yapmıştır ve tüm ölçek için Cronbach alfa güvenirlik katsayı değeri 0.83 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları Kendini-aşma, Yakınlık, Din, Başarı, İlişki, Adil muamele ve Kendini-kabul için bulunan Cronbach alfa güvenirlik katsayı değerleri sırasıyla 0.74, 0.75, 0.74, 0.75, 0.75, 0.74, ve 0.74 olarak bulunmuştur. Yedili Likert tipi olan bir ölçektir (McDonald ve ark., 2012; Ekşi ve ark., 2018).

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ)

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOÖ) Diener ve ark. ile 2010 yılında geliştirilmiş olup, varolan diğer iyi oluş ölçümlerine ek olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formunu Telef 2013 yılında oluşturmuştur. Bu ölçekte oluşturulan güvenirlik çalışması sonucunda Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının değeri 0.80 olarak çıkmıştır. Tekrar test sonucunda ise ölçekteki ilk ve ikinci uygulama arasında yüksek oranda, pozitif yönde ve anlamlı olarak bir ilişki saptanmıştır ($r=0.86, p<0.001$). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin madde toplam korelasyonları incelendiğinde ise 0.41 ile 0.63 arasında değiştiği görülmektedir ve t değerlerinin anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0.001$). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nin maddeleri 7 maddeden oluşan şıklarla cevaplandırılmaktadır. Birinci madde kesinlikle katılmıyorum ve son madde (7) kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Bütün maddeler olumlu şekilde ifade edilmektedir. En düşük puan 8 ve en yüksek puan 56 olarak değerlendirilmektedir. Yüksek puan alan bireylerin psikolojik kaynaklardan çoğuna ve çoğu güce sahip olduğunu göstermektedir (Diener ve ark., 2010; Telef, 2013).

Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri COVID-19 pandemisi nedeniyle yüz yüze görüşme tekniği ile

toplanamamıştır. Bu nedenle online anket formları ile toplanmıştır.

Osmaniye ilindeki merkez ilçede, ilçeyi temsil edebilecek dört mahallenin muhtarları ile görüşülerek 65 yaş üstü bireylerin listesine ulaşılmıştır. Daha sonra kişilere ulaşılarak online onamları alınmış ve kabul edenlere anket formları gönderilmiştir. Yaşlıların bazıları formları kendileri doldururken bazıları ise yakınlarından yardım almışlardır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS 21 paket programında yapılmıştır. Ölçek puanlarının tanımlayıcı değişkenlerle ilişkileri tek değişkenli analizler ile değerlendirilirken, iki grup için Student's t test, ikiden fazla grup için Tek Yönlü Varyans Analizi, post hoc testlerden Tukey kullanılmış, iki sürekli değişken için ise Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı bulunan değişkenler Çoklu Lineer Regresyon Analizine dahil edilmiştir. Regresyonda anlamlı model elde edilebilmesi için geriye doğru eleme yöntemi kullanılmıştır. İstatistik anlamlılık seviyesi 0.05 olarak alınmıştır.

Etik Açıklamalar

Uygulamaya başlamadan önce “Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu” onayı alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan bireylere araştırmının amacı ve gizlilik, mahremiyet gibi unsurların korunması ve çalışmadan istedikleri zaman ayrılacakları ile ilgili bilgi verildikten sonra online Bilgilendirilmiş Onam Formu ile onamları alınmıştır.

Bulgular

Tablo 1'de yaşlıların sosyo-demografik ve sağlıkla ilgili özellikleri görülmektedir. Yaşlıların yaş ortalaması 69.47 ± 5.79 yıl, %51.4'ü kadın, %85.5'i evli ve %61.6'sı çekirdek ailede yaşamaktadır. Yaşlıların %20.5'i herhangi bir işte çalışmakta, %65.7'si gelirinin giderine denk olduğunu düşünmekte ve yaklaşık yarısının kronik bir hastalığı vardır. Tablo 2'de tüm ölçek toplam ve alt boyutlarının oldukça yüksek güvenirlikte olduğu görülmektedir.

Tablo 3'e göre, PİOÖ toplam puan ortalamaları ile KAPÖ Adil muamele alt boyut puan ortalamaları arasında zayıf düzey, Başarı, Din, Kendini aşma, Kendini kabul ve Yakınlık alt boyut puan ortalamaları arasında orta düzey, İlişkiler alt boyut puan ortalamaları arasında yüksek düzeyde doğrusal ilişkili olduğu tespit edilmiştir ($p<0.001$). Buna göre

KAPÖ ve alt boyutları toplam puanı arttıkça PİÖÖ toplam puanında artış gözlenmektedir.

Tablo 4’de risk faktörlerinin PİÖÖ ve KAPÖ sonuçlarına etkisi ile ilgili regresyon analiz sonuçları görülmektedir. Yaşlıların yaşı arttıkça, KAPÖ ve Başarı, İlişkiler, Kendini aşma, Kendini kabul alt boyutlarının puan ortalamaları azalmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 4).

Yaşlıların geliri giderinden az olanlarda, sigara kullananlarda, mental bozukluğu olan ve fiziksel engeli olanlarda KAPÖ toplam puan ortalaması anlamlı düzeyde azalmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 4).

Yaşlı katılımcılardan lise mezunu olanlar ve kronik hastalığı olanların KAPÖ toplam puan ortalaması anlamlı düzeyde artmaktadır ($p<0.05$) (Tablo 4).

Yaşlıların Kişisel Anlam Profili Ölçeği İlişkiler, Din, Kendini aşma, Kendini kabul ve Yakınlık alt boyutu puan ortalamaları ile PİÖÖ toplam puan ortalamaları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($p<0.05$) (Tablo 4). Yaşlıların cinsiyeti ile PİÖÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 1. Yaşlıların sosyo-demografik ve sağlıkla ilgili özellikleri

Özellikler		Ort±SS	Min-Maks
Yaş		69.47±5.79	65-91
		n	%
Cinsiyet	Kadın	226	51.4
	Erkek	214	48.6
Medeni durum	Evli	376	85.5
	Bekar	64	14.5
Çocuk durumu	Var	356	80.9
	Yok	84	19.1
Aile tipi	Geniş aile	113	25.7
	Çekirdek Aile	271	61.6
	Yalnız	56	12.7
Eğitim durumu	Okuryazar	80	18.2
	Okuryazar değil	86	19.5
	İlkokul mezunu	116	26.4
	Ortaokul mezunu	45	10.2
	Lise mezunu	71	16.1
	Yüksekokul ve üstü mezunu	42	9.5
Şu an çalışma durumu	Çalışıyor	90	20.5
	Çalışmıyor	350	79.5
Gelir durumu algısı	Gelirim giderimden az	86	19.5
	Gelirim giderime denk	289	65.7
	Gelirim giderimden fazla	65	14.8
Sosyal güvence	Var	377	85.7
	Yok	63	14.3
Sigara kullanımı	Kullanıyor	87	19.8
	Kullanmıyor	353	80.2
Alkol kullanımı	Kullanıyor	20	4.5
	Kullanmıyor	420	95.5
Kronik hastalık	Var	202	45.9
	Yok	238	54.1
Mental bozukluk	Var	49	11.1
	Yok	391	88.9
Fiziksel engel durumu	Var	88	20.0
	Yok	352	80.0

Tablo 2. Yaşlıların PİOÖ, KAPÖ ve alt ölçeklerine ilişkin puanları ve güvenilirliği

	Ort±SS	Min-Maks	Cronbach's Alpha
Başarı	15.32±3.46	3-21	0.694
İlişkiler	16.61±3.37	6-21	0.725
Din	17.51±3.76	3-21	0.657
Kendini aşma	14.6±3.63	4-21	0.727
Kendini kabul	15.84±3.32	3-21	0.712
Yakınlık	16.15±3.45	4-21	0.698
Adil muamele	14.17±3.76	3-21	0.749
Kişisel Anlam Profili Ölçeği (<i>toplamlam</i>)	110.21±18.33	46-147	0.911
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (<i>toplamlam</i>)	38.58±13.18	8-56	0.968

Tablo 3. Yaşlıların PİOÖ ile KAPÖ ve alt boyut korelasyon sonuçları

	Başarı	İlişkiler	Din	Kendini aşma	Kendini kabul	Yakınlık	Adil muamele	Kişisel Anlam Profili Ölçeği (<i>toplamlam</i>)
Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (<i>toplamlam</i>)	r 0.443	0.606	0.444	0.405	0.530	0.555	0.393	0.647
	p <0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001

Tartışma

Yaşlılık ve yaşlı nüfustaki bütün dünyadaki artış, onların iyi oluşu ve bunun geliştirilmesini gündeme getirmektedir. Yaşlıların psikolojik iyi oluşu, iyi oluşlarının önemli bir parçasıdır. Bu çalışmada yaşlıların kişisel anlam profillerinin psikolojik iyi oluşlarına etkisi incelenmiştir.

Bu çalışmada yaşlıların KAPÖ ve alt boyutları toplam puan ortalamaları arttıkça PİOÖ toplam puan ortalamalarında artış olduğu gözlenmektedir. Buna göre yaşlıların kişisel anlam profili ve kaynakları, psikolojik iyi oluşu pozitif yönde etkilemektedir. Literatürde bazı kültürlerdeki yaşlıların kişisel anlam ve kaynaklarının psikolojik iyi oluşlarıyla pozitif ilişkili olduğu belirtilmektedir (Reyes ve ark., 2020; Hoeyberghs ve ark., 2019, Krok, 2015; Haugan, 2014). Mantovani ve ark. (2016)

çalışmalarında, yaşlılıkta kişisel anlam deneyiminin yaşlılığın pozitif yönlerini geliştirdiği ve onların psikolojik iyi oluşlarını arttırdığı söylenmektedir (Mantovani ve ark., 2016). Windsor ve ark. (2015) çalışmalarında, daha yüksek amaç duygusuna sahip olan yaşlıların daha iyi sağlık, daha fazla iyi oluş gösterdikleri ve daha az depresif belirti bildirdikleri gösterilmektedir (Windsor ve ark., 2015). Benzer çalışmalar bunu desteklemektedir (Guse ve ark., 2018; Irving ve ark., 2017; Wong, 2016). Kibret ve ark. (2017) göre, din, spirüelite ve yaşamdaki kişisel anlam yaşlı bireylerin psikolojik iyi oluşlarını çok daha fazla geliştirmektedir (Kibret ve ark., 2017). Bu çalışmada, daha iyi kişisel anlam profili ve kaynaklarına sahip yaşlıların, psikolojik iyi oluşlarının da daha iyi olduğu görülmektedir. Bu sonuç literatüre benzemekte ve bu kültürdeki yaşlılardaki sonucu ile katkı sağlamaktadır.

Tablo 4. Yaşlıların sosyo-demografik ve sağlıkla ilgili özellikleri, PİÖÖ ve KAPÖ puanlarının karşılaştırılması

Model		Standardize olmayan		Standardize	t	p
		B	Standart.Hata	Beta		
Başarı	Sabit	21.193	1.981		10.701	<0.001
	Yaş	-0.092	0.028	-0.154	-3.253	0.001
	Okuryazar değil	-0.721	0.418	-0.083	-1.727	0.085
	Yüksekokul ve üstü mezunu	1.070	0.548	0.091	1.954	0.051
	Gelirim giderime denk	0.853	0.418	0.117	2.042	0.042
	Gelirim giderimden fazla	1.193	0.562	0.123	2.124	0.034
	Fiziksel problem (var)	-0.889	0.410	-0.103	-2.166	0.031
İlişkiler	Sabit	19.749	1.946		10.148	<0.001
	Yaş	-0.064	0.027	-0.110	-2.356	0.019
	Lise mezunu	1.426	0.423	0.156	3.370	0.001
	Gelirim giderime denk	0.595	0.324	0.084	1.839	0.067
	Sosyal güvence (var)	1.343	0.441	0.140	3.042	0.002
	Sigara kullanımı	-1.038	0.389	-0.123	-2.669	0.008
	Fiziksel problem (var)	-0.694	0.394	-0.082	-1.761	0.079
	Psikiyatrik problem (var)	-1.141	0.490	-0.107	-2.331	0.020
Din	Sabit	16.831	0.464		36.295	<0.001
	Yüksekokul ve üstü mezunu	-1.792	0.582	-0.140	-3.077	0.002
	Şu an çalışma durumu (evet)	-0.908	0.430	-0.097	-2.113	0.035
	Sosyal güvence (var)	1.700	0.482	0.158	3.529	<0.001
	Sigara kullanımı	-1.483	0.441	-0.157	-3.359	0.001
	Alkol kullanımı	-2.736	0.837	-0.152	-3.268	0.001
Kendini aşma	Sabit	17.709	2.030		8.723	<0.001
	Yaş	-0.064	0.029	-0.102	-2.222	0.027
	Lise mezunu	1.507	0.450	0.153	3.350	0.001
	Yüksekokul ve üstü mezunu	1.739	0.566	0.141	3.076	0.002
	Gelirim giderime denk	0.887	0.428	0.116	2.071	0.039
	Gelirim giderimden fazla	1.635	0.570	0.160	2.870	0.004
	Kronik hastalık (var)	0.637	0.335	0.088	1.902	0.058
	Fiziksel problem (var)	-1.378	0.424	-0.152	-3.250	0.001
Alkol kullanımı	1.505	0.795	0.087	1.893	0.059	
Kendini kabul	Sabit	22.784	1.907		11.948	<0.001
	Yaş	-0.082	0.027	-0.143	-3.070	0.002
	Çocuk durumu (var)	-0.991	0.391	-0.118	-2.535	0.012
	Gelirim giderimden az	-1.211	0.387	-0.145	-3.127	0.002
	Sigara kullanımı	-1.136	0.386	-0.137	-2.946	0.003
Yakınlık	Sabit	15.310	0.491		31.163	<0.001
	Lise mezunu	1.230	0.441	0.131	2.792	0.005
	Yüksekokul ve üstü mezunu	1.094	0.549	0.093	1.992	0.047
	Gelirim giderimden az	-0.841	0.417	-0.097	-2.019	0.044
	Sosyal güvence (var)	0.812	0.462	0.083	1.759	0.079
	Kronik hastalık (var)	0.546	0.331	0.079	1.649	0.100
	Psikiyatrik problem (var)	-0.854	0.512	-0.078	-1.669	0.096
	Fiziksel problem (var)	-0.725	0.412	-0.084	-1.759	0.079
Adil muamele	Sabit	14.193	0.292		48.576	<0.001
	Gelirim giderimden az	-1.761	0.443	-0.186	-3.972	<0.001
	Gelirim giderimden fazla	0.977	0.484	0.092	2.020	0.044
	Sigara kullanımı	-1.220	0.423	-0.129	-2.885	0.004
	Kronik hastalık (var)	1.257	0.346	0.167	3.636	<0.001
	Psikiyatrik problem (var)	-1.442	0.540	-0.121	-2.672	0.008
Kişisel anlam profili (toplam)	Sabit	136.386	10.235		13.326	<0.001
	Yaş	-0.363	0.146	-0.115	-2.478	0.014
	Lise mezunu	6.681	2.278	0.134	2.932	0.004
	Gelirim giderimden az	-5.416	2.155	-0.117	-2.513	0.012
	Sigara kullanımı	-6.588	2.100	-0.143	-3.137	0.002
	Kronik hastalık (var)	3.975	1.718	0.108	2.313	0.021
	Psikiyatrik problem (var)	-5.585	2.661	-0.096	-2.099	0.036
	Fiziksel problem (var)	-4.525	2.169	-0.099	-2.086	0.038
Psikolojik iyi oluş	Sabit	-14.127	2.930		-4.822	<0.001
	Cinsiyet	1.966	0.960	0.075	2.049	0.041
	İlişkiler	1.173	0.220	0.300	5.329	<0.001
	Din	0.476	0.154	0.136	3.090	0.002
	Kendini aşma	0.531	0.155	0.146	3.415	0.001
	Kendini kabul	0.548	0.199	0.138	2.751	0.006
	Yakınlık	0.461	0.215	0.121	2.148	0.032

Bu çalışmada, yaşlıların yaşları arttıkça kişisel anlam profillerinin olumsuz etkilendiği görülmektedir. Irving ve ark. (2017) derleme çalışmalarında, yaşamda amaç duygusunun birkaç istisna dışında yaş ilerledikçe azaldığı savunulmaktadır (Irving ve ark., 2017). Hupkens ve ark. (2018) da benzer olarak yaşlılarda yaşamda anlamla ilgili derleme çalışmalarında, farklı sonuçlar olmakla birlikte yaşla birlikte yaşamda anlam deneyiminin azaldığı belirtilmektedir (Hupkens ve ark., 2018). Bu çalışmanın sonuçları literatürü desteklemektedir. Yaşlılık döneminde bireylerin ölümün yaklaşması ile yaşam deneyimlerini sürekli sorgulayıp yoğun bir anlam arayışı içine girmeleri beklenmesine karşın (Öz, 2002), literatürde yaş arttıkça kişisel anlam deneyiminin olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Bu çalışmada, yaşlıların geliri giderinden az olanlarda, sigara kullananlarda, mental bozukluğu olan ve fiziksel engeli olanlarda kişisel anlam profilleri anlamlı düzeyde azalmaktadır. Yaşlı katılımcılardan lise mezunu olanlar ve kronik hastalığı olanların kişisel anlam deneyimleri anlamlı düzeyde artmaktadır. Niu ve ark. (2016) çalışmasında, yaşlıların eğitim düzeyi ve algılanan sağlık durumunun yaşamın anlamı ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu söylenmektedir (Niu ve ark., 2016). Shao ve ark. (2014) göre, yüksek fiziksel sağlık ve iyimserlik yaşlılarda kişisel anlam deneyimini geliştirmektedir (Shao ve ark., 2014). Krause ve Hayward da (2012) kişisel anlam ve fiziksel sağlığın doğrusal anlamlı ilişkili olduğunu, vurgulamaktadır (Krause ve ark., 2012). Fiziksel sağlık göstergeleri kötüleştiğinde, kişisel anlam profili de olumsuz etkilenmektedir (Haugan, 2014). Hoeyberghs ve ark. (2019), çalışmalarında yaşlıların ekonomik kaynaklarının onların yaşamı anlamlandırma deneyimlerini olumlu etkilediği bildirilmektedir (Hoeyberghs ve ark., 2019). Hupkens ve ark. (2018) derleme çalışmalarında, yaşamda anlamın kişinin kendisi ve başkalarıyla ilişkili olduğu söylenmektedir. Sağlık, yüksek sosyo-ekonomik durum, sosyal ilişkiler ve dinin, yaşlılarda kişisel anlamı olumlu yordadığı ifade edilmektedir. Yaşlı bireylerin hayatındaki ana anlam kaynağı insan ilişkileridir. Kişisel anlamı etkileyen diğer değişkenlerin yaşa ve kültüre göre değiştiği bildirilmektedir (Hupkens ve ark., 2018). Bu çalışmanın bu sonuçları genel olarak literatüre benzemekte ve literatürü desteklemektedir.

Yaşlıların kişisel anlam deneyimlerinin pozitif psikolojik girişimlerle geliştirilebileceği belirtilmektedir. Bu girişimlerden yaşamı yeniden

değerlendirme ve anımsama terapisi sıklıkla kullanılmaktadır (Haugan, 2014).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, pandemi koşulları nedeniyle yüz yüze görüşme yapılamadığından, yaşlı bireyler rastgele biçimde seçilememiştir. Bu örneklem ile sınırlı olduğundan araştırma sonuçları bu gruba genellenebilir. Ayrıca yaşlıların akıllı telefon kullanma ile ilgili zorluk yaşamaları nedeniyle yakınlarından da destek alınmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın sonucunda; yaşlıların kişisel anlam profilleri ve kaynaklarının psikolojik iyi oluşlarını geliştirdiği bulunmuştur. Yaşlıların yaşı, sağlık durumları, sosyoekonomik durumları ve eğitim düzeyleri kişisel anlam profillerini etkilemektedir. Buna göre, yaşlıların iyi oluş düzeylerini geliştirmek için kişisel anlam profiline yönelik pozitif psikolojik girişimlerin kullanıldığı ileri çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Bu çalışmanın yapılabilmesi için Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından verilen 10.07.2020 tarihli, 2020/25/2 karar sayılı etik kurul onayı ile gerekli izinler alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: A.İ.M.; Tasarım: A.B., E.C.; Danışmanlık: A.İ.M.; Veri toplama ve/veya Veri İşleme: E.C.; Analiz ve/veya Yorum: A.İ.M.; Kaynak tarama: A.İ.M., A.B.; Makalenin Yazım: A.İ.M.; Eleştirel inceleme: A.İ.M., E.C., A.B.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

• Yaşlıların kişisel anlam profili ve kaynakları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin ilişkili olduğu bulunmuştur.

• Yaşlılarda kişisel anlam deneyimi geliştikçe psikolojik iyi oluş düzeyleri artmaktadır.

• Yaş, eğitim durumu, sağlık ve sosyo-ekonomik durum, yaşlıların kişisel anlam profilini etkilemektedir.

Kaynaklar

Açıkgoz A, Ezen M, Söngüt S, Ulukuş A, Emir B. Delle Fave A, Brdar I, Wissing MP, Vella-Brodrick DA. (2013). Sources and motives for personal meaning in adulthood. The Journal of Positive Psychology, 8(6), 517-529.

- Delle Fave A. (2020). Meaning in life: structure, sources and relations with mental and physical health. *Acta Philosophica*, 29(1), 19-32.
- Diener E, Wirtz D, Tov W, Kim-Prieto C, Choi D, Oishi S, Biswas-Diener R. (2010). New well-being measures: Short scales to assess flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 97, 143–156.
- Ekşi H, Okan N, amp; Mert HŞ. (2018). Kişisel anlam profili ölçeği kısa formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 47(47), 157-168.
- Erikson EH. (1968a). The human life cycle. In *International Encyclopedia of the Social Sciences*. Crowell-Collier, 9, 286-292.
- Erikson, E. H. (1968b). *Identity: Youth and Crisis*. W. W. Norton, New York. Cilt 14, Sayı 2, 154-159.
- Frankl VE. (1963). *Man's search for meaning: An introduction to logotherapy* (I. Lasch, Trans.). New York, NY: Pocket.
- Guse T, Shaw M. (2018). Hope, Meaning in Life and Well-Being Among a Group of Young Adults. In: Krafft A., Perrig-Chiello P., Walker A. (eds) *Hope for a Good Life*. Social Indicators Research Series, vol 72. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-78470-0_3.
- Haugan G. (2014). Meaning- in- life in nursing- home patients: a valuable approach for enhancing psychological and physical well- being?. *Journal of Clinical Nursing*, 23(13-14), 1830-1844.
- Hoeyberghs LJ, Verté E, Verté D, Schols JM, De Witte N. (2019). The importance of sources of meaning in life of community dwelling psychologically frail older people. *Working with Older People*, 23(2), 65-76.
- Hupkens S, Machiels A, Goumans M, Derks P. (2018). Meaning in life of older persons: An integrative literature review. *Nursing Ethics*, 25(8) 973–991.
- Irving J, Davis S, Collier A. (2017). Aging With Purpose: Systematic Search and Review of Literature Pertaining to Older Adults and Purpose. *The International Journal of Aging and Human Development*, 85(4), 403–437. <https://doi.org/10.1177/0091415017702908>.
- Keyes CLM, Shmotkin D, Ryff CD. (2002). Optimizing well-being: The empirical encounter of two traditions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 82, 1007–1022.
- Kibret BT, Tareke G. (2017). Psychological Wellbeing of Elders as a Function of Religious Involvement, Spirituality and Personal Meaning in Life. *Clin Exp Psychol*, 3, 153. doi: 10.4172/2471-2701.1000153.
- Krause N, Hayward RD. (2012). Religion, meaning in life, and change in physical functioning during late adulthood. *Journal of Adult Development*, 19(3), 158-169.
- Krok D. (2015). The Role of Meaning in Life Within the Relations of Religious Coping and Psychological Well-Being. *J Relig Health*, 54,2292–2308. doi 10.1007/s10943-014-9983-3.
- Mantovani EP, Lucca SR, Neri AL. (2016). Associations between meanings of old age and subjective well-being indicated by satisfaction among the elderly. *Rev Bras Geriatr Gerontol.*, 19(2), 203-22.
- McDonald MJ, Wong PTP, amp; Gingras DT. (2012). Meaning-in-life measures and development of a brief version of the Personal Meaning Profile. In P. T. P. Wong (Ed.), *The human quest for meaning: Theories, research, and applications* NewYork: NY: Routledge, 2nd ed., p. 357-382.
- Niu CC, Huang HM, Hung YY, Lee HL. (2016). A study of interpersonal intimacy and meaning of life among elderly institutionalized veterans. *Journal of Nursing Research*, 24(4), 311-320.
- Öz F. Yaşamın Son Evresi: Yaşlılık Psikososyal Açıdan Gözden Geçirme Kriz Dergisi 2002;10(2): 17-28.
- Reyes MF, Satorres E, Meléndez JC. (2020). Resilience and socioeconomic status as predictors of life satisfaction and psychological well-being in Colombian older adults. *Journal of Applied Gerontology*, 39(3), 269-276.
- Ryff CD. (1989). Happiness is everything, or is it? Explorations on the meaning of psychological wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069–1081.
- Shao J, Zhang Q, Lin T, Shen J, Li D. (2014). Well-being of elderly stroke survivors in Chinese communities: mediating effects of meaning in life. *Aging & mental health*, 18(4), 435-443.
- Schaeffer RL, Mendenhall W, Ott L. *Elementary Survey Sampling*, 4. ed. California: Belmont: Duxbury Press; 1990.
- Telef BB. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384.
- Türkiye İstatistik Kurumu 2019. İstatistiklerle Yaşlılar, Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistiklerle Yaşlılar, Erişim tarihi:08.10.2020, www.tuik.gov.tr
- Windsor TD, Curtis RG, Luszcz MA. (2015). Sense of purpose as a psychological resource for aging well. *Developmental Psychology*, 51(7), 975–986. <https://doi.org/10.1037/dev0000023>.
- Wong PTP. (1997). Meaning-centered counseling: A cognitive-behavioral approach to logotherapy. *International forum for logotherapy*, 20, 85-94.
- Wong, PT. (2016). Meaning-seeking, self-transcendence, and well-being. In *Logotherapy and existential analysis* (pp. 311-321). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-29424-7_27.
- World Health Organization (WHO) *Healthy ageing and and functional ability 2020*. Erişim tarihi:05.10.2020, <https://www.who.int/ageing/healthy-ageing/en/>.